

Hodnocení postupu lege artis Nejvyšším soudem ČR

Nejvyšší soud se vyslovil k problematice hodnocení postupu lege artis soudními znalci a v této souvislosti i k otázce hodnocení odborných závěrů ze strany soudců. Rovněž okomentoval, co považuje za rozhodující při úvaze, který znalecký posudek bude považovat za zásadní pro vyvození právní odpovědnosti zdravotnického pracovníka či poskytovatele zdravotních služeb.

K pojmu lege artis a vitium artis

Žalobkyně se domáhala zaplacení náhrady škody ve výši 500.000 Kč za způsobenou újmu na zdraví v souvislosti se stomatologickou péčí. Na základě znaleckého posudku, který dovedl, že postup ošetřující lékařky byl porušením právní povinnosti a v příčinné souvislosti s ním vznikla žalobkyni nemajetková újma na zdraví (akutní a chronický zánět kostní dřeně, chronický zánět dásní, chronické přetěžování obou čelistních kloubů, ad.), obvodní soud shledal nárok žalobkyně opodstatněným. Městský soud, jako soud odvolací, změnil rozsudek tak, že se žaloba zamítá, přičemž konstatoval, že znalecký posudek vypracovaný soudním znalcem na žádost žalobkyně je třeba hodnotit jako listinný důkaz, který nemá takovou důkazní sílu jako znalecký posudek znaleckého ústavu zpracovaný soudem.

Nejvyšší soud předmětný rozsudek zrušil s odkazem na skutečnost, že procesní právo nestanoví odlišnou důkazní sílu různých důkazních prostředků. Jestliže znalecký posudek předložený účastníkem řízení má všechny zákonem požadované náležitosti a obsahuje doložku znalce o tom, že si je vědom následků nepravdivého znaleckého posudku, posuzuje se při provádění tohoto důkazu stejně, jako by se jednalo o znalecký posudek vyžádaný soudem. Z této právní úpravy vyplývá, že znalecký posudek zpracovaný soudem ustanoveným znalcem nemá a priori vyšší důkazní sílu, než znalecký posudek vypracovaný mimo rámce řízení (např. na žádost účastníka).

Znalecký posudek, o který se opíral odvolací soud, používá při hodnocení odborného postupu lékařky pojem „vitium artis“. V dané věci na jedné straně označili postup zdravotnického zařízení za lege artis, na druhé straně však konstatovali, že „vlastní provádění léčebných postupů bylo s chybami“, že „léčebné postupy nebyly zcela zvládnuté“, že „ošetření bylo zdlouhavé“ a že znalecký ústav pokládá za „pochybení u posledních zhotovených protetických náhrad zjištěné nepřesnosti okrajového uzávěru korunek, jejich nedosedání a převis“, apod. V této souvislosti je třeba opět zdůraznit, že závěr o tom, co se rozumí pod pojmem lege artis tak, jak tento pojem vyplývá ze zákona, a je vyložen ustálenou judikaturou, přísluší soudu a nikoli znalci. Byl-li

léčebný zákrok z pohledu odborného (medicínského) objektivně nesprávný a současně šlo o chybu odvratitelnou, nelze postup lékaře považovat za lege artis. Soud tudíž nemůže mechanicky přebírat závěr znalců, zda určitý postup byl nebo nebyl lege artis, zejména je-li tento závěr ve zjevném rozporu s konkrétními zjištěními znalců o souladu či rozporu postupu se současnými dostupnými poznatky lékařské vědy. O postup non lege artis jde i v případě, že sice postup při ošetření byl zvolen správně, ale provedení bylo chybné. Je tedy třeba hodnotit celkový výkon ve vztahu k následku, o jehož odškodnění se jedná.

K hodnocení závěrů znaleckého posudku a rozporných znaleckých posudků

Pokud však soud důsledně neodliší odborné (tj. skutkové) závěry, jež přísluší znalci, a právní závěry, jež přísluší soudu, a mechanicky převezme závěr znalce, který nemá skutkovou, nýbrž právní povahu, popřípadě pokud určitý skutkový závěr učiněný soudem na základě znaleckého posudku není projevem zásady volného hodnocení důkazů, nýbrž výsledkem mylného právního názoru soudu na právní sílu toho kterého důkazu, a takové pochybení je uplatněno dovoláním, nejde o (nepřípustné) uplatnění dovolacího důvodu nesprávného skutkového zjištění, nýbrž o uplatnění (způsobilého) dovolacího důvodu nesprávného právního posouzení věci. Právě o takový případ jde v dané věci.

Hodnocení důkazu znaleckým posudkem tedy spočívá v posouzení, zda závěry posudku jsou náležitě odůvodněny, zda jsou podloženy obsahem nálezu, zda bylo přihlédnuto ke všem skutečnostem, s nimiž se bylo třeba vypořádat, zda závěry posudku nejsou v rozporu s výsledky ostatních důkazů a zda odůvodnění znaleckého posudku odpovídá pravidlům logického myšlení. Obdobné principy se ovšem uplatní i při hodnocení znaleckého posudku zpracovaného mimo řízení, ani jeho odborné závěry soud přezkoumávat nemůže, ostatní posuzovací hlediska se však uplatní i zde. Rozhodující pak při úvaze o tom, který z posudků skýtá náležitý podklad pro rozhodnutí, musí být komplexní hodnocení uvedených hledisek a nikoli pouhá formální povaha toho kterého posudku (kým byl zadán, kým byl zpracován, zda je označen jako revizní, atd.).

Právní předpisy

Rozsudek NS ČR sp. zn. 25 Cdo 878/2014 ze dne 25. 2. 2016

Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), § 5 odst. 4

